

De meisjeskijker

bloemlezing 'Best of...' van Kousbroek

door Hans Renders

Sophia Loren liet zich interviewen in een door Coca-Cola gesponsord televisieprogramma, schreef de door reclame gefascineerde Rudy Kousbroek ooit. In de loop van het gesprek werd haar mening gevraagd over deze frisdrank. 'I love Coca-Cola,' antwoordde ze. 'We drinken het veel in Italië, het is daar ook erg bekend. Alleen bij ons heet het Pépsi-Cola.'

Oud-collega's van *NRC Handelsblad* Marja Roscam Abbing en Wout Woltz stelden een lijvige bloemlezing samen uit de ongeveer veertig boeken in alle denkbare genres die Kousbroek in zestigjarig schrijverschap publiceerde. Persoonlijk had ik wat meer van zijn filosofische kant laten zien (faliekant tegen obscure filosofen als Deleuze, Derrida, Lacan en Heidegger, vóór Simon Leys en Jean-François Revel) om te voorkomen dat de schijn wordt gewekt dat Kousbroek alleen maar schreef om onsen hemzelf snikkend van heimwee in een kuil te laten vallen. Ik overdrijf een beetje, want het essay met de intrigerende vraag of pessimisten diepere gedachten hebben dan optimisten, ontbreekt hier gelukkig niet. Kousbroek eindigt dit betoog met de vaststelling dat het de zwartgaligen zijn die 'het ware gezicht' van de wereld zien. 'Depressieve geestenschouwen werkelijk dieper: zij zijn het die de wereld zien zoals zij is, ontdaan van de "zingeving" waarmee onnozele halzen de afgrond proberen te verbergen.'

Ook in het boek: een instructie hoe een kat te bouwen

Kousbroek heeft veel over herinneren geschreven. Hij kon dan ook razend enthousiast worden als hij las dat een onderzoeker had ontdekt dat je met elektrische stimulatie van de hersenschors somsgedetailleerde herinneringen kunt oproepen aan gebeurtenissen die de betrokkene volkomen was vergeten.

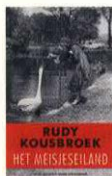
Het boek is thematisch geordend, zoals 'katten', 'seks' en natuurlijk 'Ons Indië', waar Kousbroek geboren is. Dat levert een vermakelijke instructie op over hoe zelf een kat te bouwen. Ontroerend is het gedicht 'Voorzorg': *Nadat ik per ongeluk / op de poes heb getrapt / Probeer ik hem te vangen / Om vergiffenis te vragen / Maar dan rent hij weg: / Hij denkt dat ik / Het nog eens wil doen.*

Kousbroeks droom over 'meisjeseiland', natuurlijk gelegen in de Indische oceaan, is net zo legendarisch als Martin Brils 'rokjesdag'. Als hij meisjes op straat zag lopen, sloeg de wanhoop toe: 'Nooit zal ik ze uit hun broekjes zien stappen; nooit zal ik hun bh's achteloos zien hangen over de rug van mijn stoel.' En die blouse van dat meisje, zo schreef hij, waar dient die toe? Hier komen we echt op het terrein van Kousbroek, die zich ooit afvroeg: zou dat meisje bloot zijn onder haar kleren?

Bewonderende, zelfs liefdevolle stukken schreef Kousbroek over Karel van het Reve. Natuurlijk waren er overeenkomsten tussen deze twee P.C. Hoofd-winnaars, onder meer omdat ze geen van beide bang waren om verkeerd begrepen te worden, ja, daar zelfs plezier aan te beleven.

Kousbroek is dood. Toch kunnen we misschien nog nieuw werk tegemoet zien, want in een mooi voorwoord in de vorm van een essay onthult Hans Ree dat er 'ongeveer twaalf romans' onuitgegeven zijn gebleven, 'allemaal tot over de helft of voor tweederde klaar'. ■

UN 16-4-2011

★★★★☆

Rudy Kousbroek, 'Het meisjes-eiland. Zijn mooiste werk verzameld', samengesteld door Marja Roscam Abbing en Wout Woltz, met een essay van Hans Ree, Augustus, 608 blz., € 44,95